

ORHAN PAMUK’UN “MASUMİYET MÜZESİ” ROMANIN GÜRCÜCE ÇEVİRİSİNDEKİ AHLAKİ DEĞERLERİ YANSITAN SÖZCÜKSEL ÖGELER

ORHAN PAMUK'S "MUSEUM OF INNOCENCE" IN GEORGIAN TRANSLATION
LEXICAL ELEMENTS REFLECTING MORAL VALUES

ЛЕКСИЧЕСКИЕ ЭЛЕМЕНТЫ, ОТРАЖАЮЩИЕ НРАВСТВЕННЫЕ ЦЕННОСТИ В
ГРУЗИНСКОМ ПЕРЕВОДЕ РОМАНА ОРХАНА ПАМУКА "МУЗЕЙ
НЕВИННОСТИ"

İlkiz ŞENEL UZUNKAYA*

ÖZ

Orhan Pamuk’un *Masumiyet Müzesi* adlı romanı 2008’de İletişim Yayınları tarafından Türkçe olarak yayımlanır. Kemal ile Füsun arasındaki aşk üzerinden şekillenen roman, Türk romanında işlenen sosyal statüleri arasında kalarak aşk yaşamaya çalışan çiftlerin merkeze alınmasının bir örneğidir.

41 yıllık roman serüvenini pek çok ödülle taçlandıran Orhan Pamuk, dünyaca tanınan bir yazardır. Türk edebiyatının ilk Nobel ödüllü yazarı olan Pamuk’un eserleri Gürcüce dahil olmak üzere pek çok dile çevrilmiştir. Eserlerinin çeşitli dillere çevrilmesinden dolayı yazar, farklı dillerde okuyucu bularak kendi kültürünün farklı kültürlerle buluşturur. O kültürdeki edinimini ise çeviri sayesinde gerçekleştirir. Orhan Pamuk’un eserleri ile çeviri sayesinde buluşan Gürcü okur, yazarın güncel eserlerini takip eder. Kültürlerarası iletişimi sağlayan çeviri, Gürcü toplumunun yazarı beğenerek okuması ve eserlerini severek takip etmesine olanak tanır.

Çalışmada, *Masumiyet Müzesi*’nin Gürcüce çevirisindeki “ahlaki değerleri ifade eden sözcüksel ögeler” konusunu incelenecektir. Orhan Pamuk’un *Masumiyet Müzesi* adlı romanını Gürcü diline çeviren Eķaterine Aħvlediani (ეკატერინე ახვლედიანი)’dir. Çalışmaya konu olan romanda geçen ahlaki değerleri ifade eden sözcüksel ögeler kaynak metinde (*Masumiyet Müzesi*) geçen cümleler ile erek metinde (უმანკობის მუზეუმი/ umankobebis muzeumi) geçen cümlelerle birlikte tablolar halinde verilecektir. Eserde geçen ahlaki değerleri ifade eden sözcüksel ögeler olumlu ve olumsuz olmak üzere iki başlık altında incelenecektir. Gürcüce-Türkçe (Kvantaliani, 2010) ve Gürcüce-Türkçe (Ansoy, 2010) sözlüklerinden faydalanılarak, tespit edilen kelimeler ise kelime anlamları ile verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Orhan Pamuk, *Masumiyet Müzesi*, Türkçe, Gürcü Dili, Ahlak.

* **ORCID:** 0000-0001-6831-9390, Arş. Gör., Ardahan Üniversitesi, İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Gürcü Dili ve Edebiyatı Bölümü, ilkizsenel@ardahan.edu.tr

Kaynak Gösterim / Citation / Цитата: ŞENEL UZUNKAYA, İ. (2024). ORHAN PAMUK’UN “MASUMİYET MÜZESİ” ROMANIN GÜRCÜCE ÇEVİRİSİNDEKİ AHLAKİ DEĞERLERİ YANSITAN SÖZCÜKSEL ÖGELER. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi* (61), 70-83. DOI: 10.17498/kdeniz.1433835

ABSTRACT

Orhan Pamuk's novel *The Museum of Innocence* was published in Turkish by İletişim Publishing in 2008. The novel, which is shaped through the love between Kemal and Füsün, is an example of the centring of couples who try to live in love while remaining between their social statuses, which is the subject of the Turkish novel.

Orhan Pamuk, who crowned his 41-year novel adventure with many awards, is a world-renowned writer. The first Nobel Prize-winning author of Turkish literature, Pamuk's works have been translated into many languages, including Georgian. Due to the translation of his works into various languages, the author brings his own culture together with different cultures by finding readers in different languages. He realises his acquisition in that culture through translation. Georgian readers, who meet Orhan Pamuk's works through translation, follow the author's current works. Translation, which enables intercultural communication, enables the Georgian society to read the author with appreciation and follow his works with love.

In this study, the issue of "lexical elements expressing moral values" in the Georgian translation of *Museum of Innocence* will be analysed. Ekaterine Ahvlediani (ეკატერინე ახვლედიანი) translated Orhan Pamuk's novel *The Museum of Innocence* into Georgian. The lexical items expressing moral values in the novel will be given in tables together with the sentences in the source text (*Museum of Innocence*) and the sentences in the target text (უმანკობის მუზეუმი/ *umankobis muzeumi*). The lexical items expressing moral values in the work will be analysed under two headings: positive and negative. Georgian-Turkish (Kvančaliani, 2010) and Georgian-Turkish (Arisoy, 2010) dictionaries will be utilised and the identified words will be given with their word meanings.

Keywords: Orhan Pamuk, *Museum of Innocence*, Turkish, Georgian Language, Morality.

АННОТАЦИЯ

Роман Орхана Памука "Музей невинности" был опубликован на турецком языке издательством "Илетішим" в 2008 году. Роман, основанный на любви между Кемалем и Фюсун, является примером турецкого романа, в котором основное внимание уделяется парам, пытающимся жить в любви и наряду с этим остаются в рамках своего социального статуса.

Орхан Памук, увенчавший свой 41-летний роман множеством наград, является писателем с мировым именем. Произведения Памука, первого лауреата Нобелевской премии по турецкой литературе, переведены на многие языки, в том числе на грузинский. Поскольку его произведения переведены на разные языки, автор находит читателей на разных языках и сближает свою культуру с разными культурами. Другая сторона приобретает чужую культуру посредством перевода. Грузинские читатели, знакомящиеся с творчеством Орхана Памука посредством перевода, следят за современными произведениями автора. Перевод, обеспечивающий межкультурное общение, позволяет грузинскому обществу с удовольствием читать автора и следить за его произведениями.

В исследовании рассматривается тема "лексических элементов, выражающих моральные ценности" в грузинском переводе "Музея невинности". Роман Орхана Памука "Музей невинности" на грузинский язык перевела Екарина Ахвледяни (ეკატერინე ახვლედიანი). Лексические элементы, выражающие моральные ценности в романе, являющемся предметом исследования, будут даны в таблицах вместе с предложениями исходного текста (*Музей невинности*) и предложениями целевого

текста (უმანკობის მუზეუმი/umankoebis muzeumi). Лексические элементы, выражающие нравственные ценности, в произведении будут рассмотрены двумя заглавиями: позитивными и негативными. Используя грузинско-турецкие словари (Кванталиани, 2010), (Арысой, 2010), идентифицированные слова указаны совместно со своими значениями.

Ключевые слова: Орхан Памук, Музей невинности, турецкий язык, грузинский язык, мораль.

Giriş

Türk edebiyatının en önemli yazarlarından birisi olan Orhan Pamuk, “Nobel Edebiyat Ödülü”nü alan ilk Türk yazar olarak eserleri ile edebiyat sahasında adından fazlaca bahsettirir. 41 yıllık roman serüvenine pek çok ödül sığdıran yazarın, “Masumiyet Müzesi” adlı eseri “Nobel edebiyat” ödülünü kazandıktan sonra kaleme aldığı ilk romanıdır (Çelik, 2014: 212). Ayrıca Pamuk, 2012 yılında “Masumiyet Müzesi” adında eserden yola çıkarak oluşturduğu müze de İstanbul Beyoğlu’ndadır. Müze, romanın kurgusundan yola çıkılarak hazırlanan ilk müze olma özelliği taşımaktadır. Masumiyet Müzesi, Avrupa Müzeler Forumu tarafından 2014 yılında Avrupa’nın en iyi müzesi seçildi (www.orhanpamuk.net).

Orhan Pamuk’un kızı Rüya’ya ithaf ettiği, Kemal ile Füsun arasındaki aşk üzerine kurulu “Masumiyet Müzesi” adlı roman 19 Ağustos 2008 tarihinde İletişim Yayınları tarafından piyasaya sürülür. Pamuk’un dünyada tanınan bir yazar olması hiç kuşkusuz Nobel Edebiyat Ödülü’nü almasıyla gerçekleşir. Farklı ülkelerdeki ve toplumlardaki okurlar da Nobel ödülü alan edebiyatçıyı tanımak ister. Bu sayede uluslararası anlamda Pamuk’un romanlarının çeviri faaliyetleri başlar. Pamuk’un eserlerini okuyucularla buluşturan çevirmenler; popülerliğine, tanınmasına ve eserlerinin dünya çapında ses getirmesine öncülük ederken yazarın Nobel edebiyat ödülünü kazanması da ayrıca okuyucuların ilgisini çekmesi bakımından önemlidir.

Orhan Pamuk’un eserleri Gürcü dili dahil olmak üzere yaklaşık 63 farklı dile çevrilmiştir. Çeviri sayesinde farklı okurlarla buluşan yazar, kültürlerarası bir bağ oluşturur. Orhan Pamuk’un Gürcüceye çevrilen ilk eseri bir film senaryosu olan “Gizli Yüz”dür. Tamar Alphenidze tarafından 1990 yılında çevrilmesine rağmen Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı bir ajansın yardımıyla ancak 2008’de Elf Yayınevi tarafından yayımlanır (Tavelidze, 2013).

İlerleyen yıllarda Orhan Pamuk’un “Kar”, “Cevdet Bey ve Oğulları”, “Sessiz Ev”, “Masumiyet Müzesi” gibi romanları çevirmenler tarafından Gürcü diline çevrilerek okuyucuyla buluşur. Orhan Pamuk’un eserlerini ilgi ile takip eden Gürcü okur, yazarın hakkındaki haberleri de ayrıca takip eder.

Ahlak, ilk insandan beri toplumun uyumunu belirten yazısız kurallar bütünüdür. Bu kurallar birey olarak insanın topluma uyum sağlamasına öncülük eder. Nitekim, insanların birlikteliğinden toplum oluşur. Bir toplumu oluşturan ortak referan birlikleri bir arada yaşama kültürünü sağlaması bakımından da ayrıca önemlidir. Bu bakımda “*ahlâk günlük hayatın çeşitli alanlarıyla ilgili davranış biçimleri olan yeme, içme, sohbet, yolculuk gibi ve görgü kuralları olarak terbiyeli, kibar ve takdire değer davranış biçimlerine, dair öğüt verici sözler olarak ifade edilebilir*” (Çağırıcı, 1989:1). Ahlaki değerler, her toplumda farklı olsa da topluma uyum sağlamayı önceleyen kurallar bütünü olarak ait olduğu toplumun şeklini alır. Bu kurallar, her bir toplumda farklı davranış biçimlerini ön plana alarak, kültürel zenginliği besleyerek yaşama biçimine, yaşama biçiminin de yansıdığı kelime çeşitliliğine yansır.

Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" Romanın Gürcüce Çevirisindeki Ahlaki...

Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" "უმანკობის მუზეუმი/ umank'oebis muzeumi" adlı eseri, 2011 yılında Ekaterine Ahvlediani (ეკატერინე ახვლედიანი) tarafından Diogene (დიოგენე) Yayınevi aracılığıyla Tiflis'te yayımlanır.

İncelemede, Orhan Pamuk'un ilk baskısı 2008 yılında Türkçe olarak yayımlanan "Masumiyet Müzesi" adlı romanın Yapı Kredi Yayınları tarafından 2022 yılında çıkan 29. baskısı esas alınacaktır. Türkçe olarak 524 sayfadan oluşan eser yazar tarafından 83 bölüm ve Sonsöz olarak ayrılır. Ekaterine Ahvlediani (ეკატერინე ახვლედიანი) tarafından Gürcü diline çevrilen eserin ilk baskısı 2011 yılında Gürcü dilinde yayımlanır. Çalışmada 2012 yılı baskısı dikkate alınacaktır. Eser kaynak metin gibi 83 bölüm ve Sonsöz olarak aslına uygun bir biçimde düzenlenir. 711 sayfadan oluşan ve Gürcü diline çevrilmiş eser okuyucuların beğenisine sunulur.

Çalışmada Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" adlı romanının "ahlaki değerleri yansıtan sözcüksel öğeler" üzerinde durulacaktır. Gürcü diline çevrilen eserde geçen "ahlaki değerleri yansıtan sözcüksel öğeler" in çeviride nasıl karşılık bulduğu aşağıdaki gibi tablolar şeklinde olumlu ve olumsuz olarak iki grup altında incelenmektedir:

1. Ahlaki değerleri gösteren olumlu söz birlikleri (Metinlerin Karşılaştırılmış Analizi)

1.1. Ahlak kelimesinin söz birlikleri: "ზნეობრივი" (zneobrivi) ve "ეთიკური" (etikuri).

Kaynak Metin ¹	Erek Metin ²	Sözlük Anlamı
Batılılaşma yanlıları, uygarlaşma ile eş tuttıkları modernleşme sonucunda, bu ahlakın ve hatta konunun unutulacağına iyimserlikle inanıyorlardı (MM ³ , s ⁴ . 63).	„მედასავლეთეები“ გამოთქვამენ რწმენას, რომ ცივილიზაციისა და მოდერნიზაციის შედეგად დავიწყებას მიეცემა ეს ეთიკური ნორმა და ეს პრობლემური საკითხი ზოგადად (უმ ⁵ , გვ ⁶ . 89-90).	ეთიკური : ahlaka uygun, ahlaki, etik- (s)i (Kvantaliani, 2010 :193).
Bütün bunları ona sorabilmek isterdim, ama Keskinlerin filmlerden sonra yaptıkları sohbet, filmin kendileri üzerindeki etkisinden çok, onun ahlaki sonuçlarıyla ilgili olurdu (MM, s. 335).	სულ მინდოდა, მისთვის ეს მეკითხა, მაგრამ ქესქინების ოჯახში ფილმის შემდეგ საუბარი, როგორც წესი, მისგან მიღებულ შთაბეჭდილებაზე კი არა, არამედ ზნეობრივ	ზნეობრივი : ahlak -(s)i, ahlaklı, ahlaki, manevi, törel (Kvantaliani, 2010: 212).

¹ Kaynak Metin bundan sonraki alıntılarda "KM" olarak gösterilecektir.

² Hedef Metin bundan sonraki alıntılarda "EM" olarak gösterilecektir.

³ "Masumiyet Müzesi" romanının baş harflerinin kısaltması.

⁴ Türkçe yazılı olan eserin sayfa sayısının kısaltması.

⁵ "უმანკობის მუზეუმი" Gürcü diline çevrilmiş romanın baş harflerinin kısaltması.

⁶ Gürcüceye çevrilmiş olan eserin sayfa sayısının kısaltması.

	საკითხებზე მიმდინარეობდა (უმ, გვ. 477).	
--	---	--

KM’lerde yer alan “**ahlak**” kelimesi EM’lerde “ზნეობრივი” (zneobrivi), “ეთიკური” (etikuri) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir.

1.2. “Gerçek, doğru” kelimelerinin söz birlikleri: “სინამდვილე” (sinamdville), “მართლა” (martla), “რეალური” (realuri), “ნამდვილი” (namdvili), “სიმართლე” (simartle), “მართალი” (martali)

Kaynak Metin	Erek Metin	Sözlük Anlamı
Sabah gerçeği gördüm. Gece gururum kırılmış, alay edilmiş, hatta küçümsenmişim (MM, s. 230).	დილით სინამდვილეს თვალი გავუსწორე – იმ საღამოს ჩემი თავმოყვარეობა შეიღახა, დამცინეს და დამამცირეს (უმ, გვ. 332).	სინამდვილე : 1. gerçeklik (-ği), hakikat (-ti); varlık, realite 2. Gerçekleştirmek (Kvantalıani, 2010: 427)
" Gerçekten mi?" dedi matematik çalışırkenki çocuksu havasıyla (MM, s. 428).	– მართლა? – მკითხა იმ მოსწავლესავით, მათემატიკის ამოცანას რომ ხსნის. (უმ, გვ. 609)	მართლა : gerçekten, asıl, elbette, hakikaten (Kvantalıani, 2010: 278)
Yıllar sonra hile hu tutukluğumun gerçek nedenini -tıpkı yaşadığımı aşk gibi- doyurucu bir şekilde açıklayamıyorum da, o sırada irademi kıran aşığında numaraladığım başka nedenler geliyor aklıma: (MM, s. 291).	ჩემი ამ დაძაბულობის რეალური მიზეზის ახსნას (ისევე როგორც ჩემი სიყვარულისას) დაწვრილებით დღესაც კი ვერ ვახერხებ. ჩემი მდგომარეობის აღწერისას თავში მხოლოდ ქვემოთ ჩამოთვლილი სხვადასხვა მიზეზი მომდიოდა: (უმ, გვ. 416).	რეალური : 1. gerçek; fiili, reel 2. uygulanabilir, gerçekleştiribilir 3. şeni (Kvantalıani, 2010: 377)
Onun gerçek olmasına, dünyanın var olmasına şaşan biri gibi hayretle baktım (MM, s. 223).	გაოცებით მივშტერებოდი და არ მჯეროდა, რომ ნამდვილი ფუსუნნი მედგა გვერდით (უმ, გვ. 323).	ნამდვილი : 1. gerçek, asıl (aslı), sahi 2. sağın 3. gerçekkök (Kvantalıani, 2010: 337)

Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" Romanın Gürcüce Çevirisindeki Ahlaki...

Zaim gerçeği saklayan bir havayla, soğukkanlılıkla gülümsedi. (MM, s. 127).	ზაიმმა ისეთი გამომეტყველება მიიღო, თითქოს სიმართლის დამალვას ცდილობსო და ცივად გამიღიმა (უმ, გვ. 187).	სიმართლე : 1. hak (-kı), hakikat (tı), haklılık (-ğı); doğruluk (-ğu) 2. doğru, gerçek (-ği) (Kvantalıani, 2010: 425)
"İnan, kalbim yalana daha çok kırılır. Lütfen doğru söyle. Niye sevişmiyorsunuz peki?" (MM, s. 52).	– დამიჯერე, გული ტყუილისგან უფრო მეტკინება. გთხოვ, მართალი მითხარი. თუ ეგრეა, მაშინ მითხარი, რატომ არა გაქვთ სექსი? (უმ, გვ. 74).	მართალი : doğru, dürüst (-tü) (Kvantalıani, 2010: 278)

KM’lerde yer alan “Gerçek, gerçeklik, doğruluk” kelimesi EM’lerde “სინამდვილე” (sinamdville), “მართლა” (martla), “რეალური” (realuri), “ნამდვილი” (namdvili), “სიმართლე” (simartle), “მართალი” (martali) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir.

1.3. “Alçakgönüllü” kelimesinin söz birlikleri: “თავმდაბალი” (tavmdabali), “თავმდაბლობა” (tavmdabloba), “მოკრძალება” (mokrzdaleb).

Kaynak Metin	Erek Metin	Sözlük Anlamı
Günlerim, patronun oğlu olduğum için başlarına müdür kesildiğim benden yirmi-otuz yaş büyük emektar memurlara, annemle yaşıt iri göğüslü ve tecrübeli memure teyzelere alçakgönüllülük etmeye çalışarak ve onlardan işin inceliklerini öğrenerek geçirdi. (MM, s.17-18).	პირველივე დღეებიდან ვცდილობდი, არ მესარგებლა „ბოსის შვილობის“ სტატუსით, ვყოფილიყავი თავმდაბალი და რაც შეიძლება ბევრი მესწავლა ჩემზე ოცი-ოცდაათი წლით უფროსი, მცოდნე მოხელეებისაგან და დედისტოლა მკერდავსე და გამოცდილი ქალბატონებისაგან. (უმ, გვ. 24).	თავმდაბალი : kibirsiz, kurumsuz, alçakgönüllü (Kvantalıani, 2010: 218)
Alçakgönüllülük etmek isterken küçümseyici olduğunun farkındamıydı acaba? (MM, s. 37).	ნეტა მიხვდა, თავმდაბლობის მაგივრად, დაცინვა რომ გამოუვიდა? (უმ, გვ. 52).	თავმდაბლობა : kibirsizlik (-ği), mahviyet; alçakgönüllülük (-ğü) (Kvantalıani, 2010: 218)
Bunu da koyun lütfen kitaba. Müze bekcilerinin görevi sanıldığı gibi	გთხოვთ, ესეც დაწეროთ წიგნში. მიჩნეულია, რომ	მოკრძალება : alçakgönüllülük (-ğü),

<p>eşyaları korumak (tabii ki Füsün ile ilgili her şey sonsuza kadar korunmalıdır!), gürültü edenleri susturmak, çiklet çiğneyenleri ve öpüşenleri uyarmak değil, müzegezere cami gibi alçakgönüllülük, saygı ve huşu duyması gereken bir tapmakta bulunduğunu hissettirmektir (MM, s. 484).</p>	<p>მუზეუმის მცველების მთავარი დანიშნულება ექსპონატების დაცვა (რა თქმა უნდა, ფუსუნთან დაკავშირებულ ნივთებს უზადო მოვლა სჭირდება), ხმაურიანი დამთვალეობების გაჩუმება, საღეჭი რეზინით მოსულებისა და მოალერსე წყვილების გაფრთხილება კი არ არის, არამედ მათი ძირითადი ფუნქცია თავიანთი უშუალოდობით დამთვალეობების პატივისცემისა და მოკრძალების დამსახურებაა (უმ, გვ. 686).</p>	<p>sadelik 2. pek derin saygı (Kvantalıani, 2010: 307)</p>
---	--	--

KM’lerde yer alan “**Alçakgönüllü/ Alçakgönüllülük**” kelimesi EM’lerde “**თავმდაბალი**” (tavmdabali), “**თავმდაბლობა**” (tavmdabloba), “**მოკრძალება**” (mokrzdzeleba) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir.

1.4. “Çalışma, emek, gayret” kelimesinin söz birlikleri: “ღვაწლი” (ğvats'li), “ძალისხმევა” (dzalishmeva), “მუშაობა” (muşaoaba), “რუდუნებით” (rudunebit).

Kaynak Metin	Erek Metin	Sözlük Anlamı
<p>Ama bu üç kuşağın gayretlerine rağmen, Avrupa malı çantanın "sahte" çıkması beni huzursuz ediyordu (MM, s.20).</p>	<p>ამიტომ, თუ მთელი სამი თაობის ღვაწლსა და ავტორიტეტს გავითვალისწინებთ, თავი კიდევ უფრო დამცირებულად ვიგრძენი და შევწუხდი, როდესაც გავიგე, რომ ჩანთა ყალბი გამოდგა (უმ, გვ.28).</p>	<p>ღვაწლი: erdem, övgüye değer nitelik, fazilet, meziyet (Arısoy, 2010: 411)</p>
<p>Mutluluk, benim için artık doğuştan Allah'ın bana bağışladığı ve bir hak gibi, mesele etmeden benimsediğim bir şey</p>	<p>ბედნიერება ჩემთვის უკვე აღარ იყო დაბადებითვე მონიჭებული პრივილეგია თუ ღვთის ბოძებული</p>	<p>ძალისხმევა: 1. gayret (-ti) 2. gayret etmek; çabalamak, uğraşmak (Kvantalıani, 2010: 543)</p>

Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" Romanın Gürcüce Çevirisindeki Ahlaki...

<p>olmaktan çıkmış; talihi, akıllı ve dikkatli insanların çalışarak elde edip koruyabildikleri bir nimete dönüşmüştü. (MM, s.151)</p>	<p>საჩუქარი. ის უკვე გადაიქცა წყალობად, რომლის შენარჩუნებაც მხოლოდ იღბლიანებს, ჭკვიანებსა და დაკვირვებულებს შეუძლიათ დიდი ძალისხმევით (უმ, გვ.222).</p>	
<p>Daha sonra düzenli bir şekilde çalışmaya başladık (MM, s. 480).</p>	<p>შემდეგ უკვე რეგულარული მუშაობა დავიწყეთ (უმ, გვ.681).</p>	<p>მუშაობა: 1, işleme, çalışma 2. İşlemek, çalışmak; görev yapmak; memurluk etmek (Kvantaliani 2010: 328)</p>
<p>En çok rastlanan durum, Sibel'in bizi mutlu edecek bir gayretine, mesela pişirdiği bir pastaya ya da zahmetlerle eve aldığı bir sehpaye, elinde rakı kadehi Füsün'u düşleyen benim yeterince içten bir tepki verememem, Sibel'in kapıyı çarpıp çıkması, içerideki odada kahrolmama rağmen, bir çeşit utanç ve tutukluktan dolayı özür dilemek için onun yanına bir türlü gidememem, gittiğimde de onun acıdan içine kapandığını görmemdi (MM, s.195).</p>	<p>არაერთ შემთხვევას ვიხსენებ, როცა სიბელის დიდი რუდუნებით გამოცხოვილი ტორტი თუ მისი ნაყიდი ჟურნალების მაგიდა სათანადოდ არ აღვნიშნე. ან კი რას შევამჩნევდი, როცა იმ დროს ხელში არყიანი ჭიქა მეჭირა და ფუსუნზე ვფიქრობდი. ასეთ მომენტებში ჩემი საცოლე კარს გაიჯახუნებდა ხოლმე. მიუხედავად იმისა, რომ ჩემს დანაშაულს ვგრძნობდი, სირცხვილისა და შებოჭილობის გამო თავს ვერ ვაიძულებდი, მომეზოდინებინა. ცოტა ხნის შემდეგ კი სიბელს დარდისგან თავის თავში ჩაკეტილს ვხედავდი (უმ, გვ.284).</p>	<p>რუდუნებით: bir şeyin üzerinde uzun zaman çalışmak, çabalamak (Kvantaliani, 2010: 385)</p>

KM'lerde yer alan “**Çalışma, emek, gayret**” kelimeleri EM'lerde “**ღვაწლი**” (ğvats'li), “**ძალისხმევა**” (dzalishmeva), “**მუშაობა**” (muşaoba), “**რუდუნებით**” (rudunebit) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir.

1.5. “İyimser/İyimserlik” kelimesinin söz birlikleri: “**ოპტიმიზმი**” (**oṗṗimizmi**), “**ოპტიმისტური**” (**oṗṗimizturi**), “**ოპტიმისტი**” (**oṗṗimizti**).

Kaynak Metin	Erek Metin	Sözlük Anlamı
Ama bu hayallere, ancak aşırı içkinin neşesi ya da güzel bir sabahın verdiği iyimserlikle pek seyrek olarak içtenlikle inanabilirdim (MM, s.185).	ოლონდ ეს ოცნება მაშინ მესახებოდა რეალურად, როცა ძალიან მთვრალი ვიყავი, ან კიდევ, როცა აისის სილამაზე მაძლევდა ოპტიმიზმის საფუძველს. ძირითადად კი არ იყო მომენტი, ფუსუნზე რომ არ მეფიქრა (უმ, გვ.269-270).	ოპტიმიზმი: optimism, iyimserlik (-ḡi), nikbinlik (-ḡi) (Kvantaliani 2010: 350).
Daha sonra sahile çıkıp güneşin altına uzanıp gözlerimi kapadığımda da, yaşadıklarımın aslında tutkuyla âşık olan her ciddi, onurlu erkeğin başına gelen şeyler olduğunu iyimserlikle düşünürdüm. (MM, s. 186).	როცა წყლიდან ამოვდიოდი, მზეს მივეფიცებოდი და ოპტიმისტურად ვფიქრობდი, რაც შემემთხვა, ეს ვნებიანი სიყვარული, ყველა სერიოზულ და პატიოსან მამაკაცს ცხოვრებაში ერთხელ მაინც გადახდენია-მეთქი (უმ, გვ. 271).	ოპტიმისტური: optimistic, iyimser (Kvantaliani 2010: 350).
Dikkat çekmek istediğim nokta, bütün bu süreçte benim gitgide daha rahat, neşeli ve iyimser olmamdır (MM, s.398).	რაც დრო გადიოდა, სულ უფრო მხიარული, თავისუფალი და ოპტიმისტი ვხდებოდი (უმ, გვ. 568- 569).	ოპტიმისტი: optimist(-ti), iyimser, yaşaticı (Kvantaliani 2010: 350).

KM’lerde yer alan “İyimser/İyimserlik” kelimeleri EM’lerde “**ოპტიმიზმი**” (**oṗṗimizmi**), “**ოპტიმისტური**” (**oṗṗimizturi**), “**ოპტიმისტი**” (**oṗṗimizti**) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir.

1.6. “Bekaret/ bakire” kelimesinin söz birlikleri: “**ქალწულობა**” (**kalts'uloba**), “**ქალიშვილობა**” (**kalişviloba**).

Kaynak Metin	Erek Metin	Sözlük Anlamı
Ben de içinde bir utanç, hatta bir kızgınlık hissettim. Bekâret ve namus konusunun bu kadar açık bir şekilde	მეც შემრცხვა და თანაც გავბრაზდი კიდევ. ნეტა იმიტომ, ქალწულობის თემაზე ასე აშკარად რომ	ქალწულობა: kızlık (-ḡı), bikir (-kri) (Kvantaliani 2010: 486).

Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" Romanın Gürcüce Çevirisindeki Ahlaki...

<p>konuşulmasının utancı mıydı bu, yoksa bunu Füsün ile birlikte izliyor olmanın utancı mı? (MM, s. 246).</p>	<p>საუბრობდნენ, თუ იმიტომ, რომ ამას ფუსუნთან ერთად ვუყურებდი? (უმ, გვ. 355).</p>	
<p>Yok geleneğe bağlıysak ve bir kızın bakire olması senin de önem verdiğin ve herkesin de saygı göstermesini istediği değerli bir şeyse.., O zaman bu konuda herkese eşit davranmalısın!" (MM, s. 209).</p>	<p>ხოლო თუკი ტრადიციების მიმდევრები გახლავართ და თუკი ქალიშვილობა მნიშვნელოვანი და ყველასათვის პატივსაცემი საგანძურია.. მაშინ ამ საკითხში ყველას თანასწორად უნდა მოექცე! (უმ, გვ. 304).</p>	<p>ქალიშვილობა: kızlık (-ği) (Kvantaliani 2010: 486).</p>

KM'lerde yer alan **"Bekaret/ bakire"** kelimeleri EM'lerde **"ქალწულობა"** (kalts'uloba), **"ქალიშვილობა"** (kalişviloba) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir.

2. Ahlaki değerleri gösteren olumsuz söz birlikleri (Metinlerin Karşılaştırılmış Analizi)

2.1. "Çalmak, hırsızlık" kelimelerinin söz birlikleri: "ქურდობა" (kurdoba), "მოპარვა" (moparva), "მძარცველობა" (mdzartsveloba).

Kaynak Metin	Erek Metin	Sözlük Anlamı
<p>Bir hırsızlık olayını gizlice soruşturuyoruz yalanıyla, daha önce Füsün'u, babasını ve Nesibe Hala'yı bulsun diye sağa sola gizlice yolladığım babamın karanlık işlerini gören ve bir süre de korumalığımı yapan (eski adı fedai) Ramiz de araştırmalarından eli boş dönüyordu. (MM, s.197)</p>	<p>დავიზარე მამაჩემის დაცვის თანამშრომელი რამზი, რომელიც „შავ საქმეებს“ აგვარებდა და ვუთხარი, ქურდობასთან დაკავშირებულ რაღაც საქმეს ვიკვლევ და იქნებ როგორმე ფუსუნის, მამამისი და მამიდა ნასიბე მაპოვნინო მეტყი. (უმ, გვ.287)</p>	<p>ქურდობა: 1. hırsızlık (-ği); yankesicilik (-ği); hırsızlık yapma/ etme; çalma 2. hırsızlık etmek/ yapmak; çalmak (Kvantaliani 2010: 492).</p>
<p>"Onu da çalıp götürdüm" "Çalmak sayılmaz. Annen de, baban da, hepiniz, ilk yıldan sonra biliyordunuz." (MM, s.452)</p>	<p>– ისიც მოიპარე და წაიღე. – მოპარვად არ ითვლება, რადგანაც დედაშენმაც, მამაშენმაც და,</p>	<p>მოპარვა: çalmak; aşırnak; çarpmak (Kvantaliani 2010: 312).</p>

	საერთოდ, ყველამ იცოდით. (უმ, გვ.641)	
Тыпкы достlukларын, karşılıklı kusurlarının, rezilliklerinin görülmemesine dayandıran haydutlar, hırsızlar gibi davranmıştık biz. (MM, s.420)	ჩვენ იმ მძარცველებით და ქურდებით ვიქცეოდით, რომლებიც თავიანთ ნაკლსა და გარეწრობას ვერ ხედავენ (უმ, გვ.598)	მძარცველობა: soygunculuk (-ğu), yağmacılık (-ğı), çapulculuk (-ğu) (Kvantalıani 2010: 331).

KM'lerde yer alan “Çalmak, hırsızlık” kelimeleri EM'lerde “ქურდობა” (kurdoba), “მოპარვა” (moparva), “მძარცველობა” (mdzartsveloba) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir.

2.2. “Küçümsemek ve Aşağılamak” kelimesinin söz birlikleri: “ქედმაღლობა” (kedmağloba), “დამცირება” (damtsireba), “დამცირებული” (damtsirebuli), “დამამცირებელი” (damamtsirebeli), “დაცინვა” (datsinva), “დამცინავი” (damtsinavi).

Kaynak Metin	Erek Metin	Sözlük Anlamı
Kimi zamanlar, ben rıhtımdaki şezlongun üzerinde gece tek başıma sızmak üzereyken ya da satıcı sandallarının birinden aldığım haşlanmış mısırı oburca atıştırırken ya da işe gitmek için sabah arabaya binmeden önce onu genç ve mutlu bir koca gibi yanaklarından öptüğümde, Sibel'in ruhunda bana karşı bir küçümsemenin ve nefretin filizlenmekte olduğunu gözlerimden çıkarırdım. (MM, s.184-185).	შიგადაშიგ, პირსზე, როცა შეზლონგზე წამოწოლილი, შუალამემდე ვთვლემდი, ან როცა პირდაპირ ნავიდან ნაყიდ ჭყინტ სიმინდს შევექცეოდი, ან როცა მოყვარული ახალგაზრდა ქმარით სამსახურში წასვლის წინ ლოყაზე ვკოცნიდი, სიბელის თვალებში ქედმაღლობისა და ზიზღის მსგავს რაღაცას ვკითხულობდი. დარწმუნებული ვიყავი, ეს იმიტომ, რომ კავშირი არ მქონდა. (უმ, გვ. 269)	ქედმაღლობა: 1. kibir (-bri), kibirlilik (-ği) 2. kibirlenmek, yüksekte bakmak (Kvantalıani 2010: 488).
Zaim'in yüzünde bir küçümseme , bir kıskançlık gölgesi var	არც იმას დავეკვირვებოვარ, ზაიმს სახეზე ეჭვი ან რამე	დამცირება: 1. küçümseme, küçülme, küçük düşürme, aşağılatma 2. aşağılatmak, küçültmek,

Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" Romanın Gürcüce Çevirisindeki Ahlaki...

<p>mıydı, durmadım üzerinde (MM, s.128).</p>	<p>დამცირება გამოეხატა თუ არა. (უმ, გვ. 188)</p>	<p>küçük düşürmek 3. küçümsemek, küçülmek (Kvantalani 2010: 156).</p>
<p>Kişisel müzelerin hiç gelişmediği, 1990'lann İstanbul'unda takıntılarından dolayı biriktiriciler kendilerini gizlice aşağıladıkları gibi, birbirlerini de açıkça ve her fırsatta küçümserlerdi. (MM, s.474).</p>	<p>იმის გამო, რომ 1990-იანი წლების სტამბოლში თითქმის არ არსებობდა კერძო მუზეუმები, მეძველმანები თავსაც დამცირებულად მიიჩნევდნენ და შანსს არ უშვებდნენ ხელიდან, რომ ერთმანეთი გაექილიკებინათ. (უმ, გვ. 673)</p>	<p>დამცირებული: აწაგვინა, küçük düşürülmüş (Kvantalani 2010: 156).</p>
<p>Fusun yüzünden bir zamanlar onun da şimdi benim çektiğim cinsten acılarçekmiş olması, ona duyduğum öfkeyi, içimde hissettiğim aşağılanma duygusunu hafifletmek bir yana, daha da artırıyordu. (MM, s. 152).</p>	<p>ის, რომ თურგაის ფუსუნის ჩემზე ადრე შეუყვარდა და მის გამო მანაც ჩემნაირი ტვივილი გადაიტანა, კი არ მიმსუბუქებდა დამამცირებელ გრძნობას, რასაც მისდამი განვიცდიდი, არამედ უფრო მიმძაფრებდა. (უმ, გვ. 222-223)</p>	<p>დამამცირებელი: küçük düşürücü, aşağılayıcı, küçültücü, aşağılatacağı (Kvantalani 2010: 151).</p>
<p>Nesibe Halanın Nişantaşı'na taşınması, mimar İnsanin gayretleriyle Keskinlerin evini gerçek bir müze binasına çevirme çabam, yani "tıpkı Avrupa'daki gibi özel bir müze!" yaptığım ve zengin olduğum sağda solda duyulmuştu. Sırf bu yüzden İstanbullu biriktiriciler aşağılayıcı tavırlarını belki yumuşatırlar diye ummuştum (MM, s. 474).</p>	<p>მამიდა ნასიბეს ნიშანთაშიში გადასვლის შემდეგ, არქიტექტორ იჰსანის დახმარებით, შევეცადე, ქესქინების სახლი ნამდვილ მუზეუმად გადამექცია. მთელ სტამბოლს მოედო, რომ ევროპულის მსგავს კერძო მუზეუმს ვქმნიდი, ამის გამო სტამბოლელი მეძველმანები ჩემს დაცინვასა და</p>	<p>დაცინვა: 1. alay, alay etme; alaylı gülümseme 2. alay etmek; biriyle alay etmek; gülüçleştirmek; alayla gülümsemek (Kvantalani 2010: 175).</p>

	დამცირებას ვერ ბედავდნენ (უმ, გვ. 673).	
Fusun Chevroleti titreterek sarsınca, aynı aşağılayıcı havayla onu hemen sürücü koltuğundan indirmişlerdi (MM, s. 408).	როგორც კი მანქანა აცახცახდა, ფუსუნს ისევ ისეთივე დამცინავი ტონით უბრძანეს მანქანიდან ჩასვლა (უმ, გვ. 581).	დამცინავი: alaycı; alay eden; alaylı (Kvantaliani 2010: 156).

KM’lerde yer alan “**Küçümsemek ve Aşağılamak**” kelimeleri EM’lerde “**ქედმაღლობა**” (kedmağloba), “**დამცირება**” (damtsireba), “**დამცირებული**” (damtsirebuli), “**დამამცირებელი**” (damamtsirebeli), “**დაცინვა**” (datsinva), “**დამცინავი**” (damtsinavi) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir

2.3. “**İkiyüzlü, İkiyüzlülük**” kelimesinin söz birlikleri: “**ორპირა**” (orpira), “**ორპირობა**” (orpiroba).

Kaynak Metin	Erek Metin	Sözlük Anlamı
"Hayır. Ama bir zamanlar bir arkadaşımın sevgilisiydi," dedim ve bu ölümün arkasında yatan hikâyeden söz etme zevkini -bu zevki onunla daha çok çıkaracağımı düşünüyordum-Sibel'e sakladığım için ikiyüzlü hissettim kendimi (MM, s.74).	არა, მაგრამ ერთ დროს ჩემი მეგობრის საყვარელიც იყო, – ვუპასუხე და თავი ორპირ ადამიანად ვიგრძენი, რადგანაც მივხვდი, რომ გარდაცვლილის ისტორია სიბელისთვის მქონდა შემონახული. იმ მომენტში ჩავთვალე, რომ ამ თემაზე საუბარი ჩემს საცოლესთან უფრო მინდოდა (უმ, გვ. 107).	ორპირა: ikiyüzlü (Kvantaliani 2010: 352).
Sibel'e sarılıp bir teselli bulmayı bazan ben de istiyordum, ama ona karşı hissettiğim suçluluk duygusundan, ikiyüzlülüğün verdiği kötülük hissinden o kadar yorulmuştum ki, yokluğu bana huzur veriyordu (MM, s.199).	მხოლოდ ხანდახან მიჩნდებოდა ნუგეშსაცემად სიბელთან ჩახუტების სურვილი. დანაშაულისა და ორპირობის შეგრძნებამ ისე გადამღალა, შვებას ვგრძნობდი, ჩემ გვერდით რომ არ იყო (უმ, გვ. 289-290).	ორპირობა: ikiyüzlülük (-ğü) (Kvantaliani 2010: 352).

Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" Romanının Gürcüce Çevirisindeki Ahlaki...

KM'lerde yer alan "İkiyüzlü, İkiyüzlülük" kelimeleri EM'lerde "ორპირა" (orpira), "ორპირობა" (orpiroba) kelimeleri kullanılarak çevrilmiştir

Sonuç

Nobel Edebiyat Ödülü'nü alması ile dünya çapında bir üne kavuşan Orhan Pamuk, romanlarında genel olarak Doğu-Batı sorunsalını merkeze alır. Tanzimat'tan itibaren Türkiye'nin batılılaşma nosyonuna ek olarak içinde bulunduğu coğrafyanın da özelliği ve yıllarca ön plana alınan doğulu olma paradigması arasında sıkışan/ kalan karakterleri eserlerinin merkezine alır. Bu karakterlerin hayata ve dünyaya bakışlarında sürekli bu iki paradigma arasında kalışlarının sıkıntısı yaşanır. Aile, toplum, kuşaklar arası iletişimsizlik, yalnızlık, mutluluk/mutsuzluk, aşk vb. konular romanlarının ana temasını oluştururken doğu-batı ekseninde bu temalar serimlenir.

Nobel ödüllü yazar Orhan Pamuk'un her eserinin okuyucu için ayrı bir önemi ve her okuyucuya da uyandırdığı farklı etkiler vardır. Çevirmenler sayesinde okurla buluşturulan roman, mevcut kültürün okuyucuya yansıtılmasında önemli bir rol oynar. Ulusların ve insanların kültürel bağlarını birbirine tanıtan çeviri, toplumları da birbirine yaklaştırır. Bu bağların zenginleştirilmesine aracı olan dil, mevcut kültürden beslenerek çevrilen dille bütünleşir ve böylelikle kültürel değerler ve bir topluma ait maddi ve manevi nitelikler sözcüksel birimler aracılığı ile okura sunulur.

Orhan Pamuk, çeviri sayesinde farklı dillerde de okuyucusunun beğenisini kazanır. Çevirmenler aracılığıyla okuyucu ile buluşan yazarın eserleri, toplumları ve kültürleri birbirine yaklaştırmada aracı rolü üstlenir. Bu bağlamda kültürel zenginlikler ve değerler çevrilen dile yansıtılırken farklı dildeki okuyucu Türk insanın dünyaya bakışını da eserin hikayesi gözüyle tanıma fırsatı yakalar. Bu çalışmada incelenen "ahlaki değerleri yansıtan sözcüksel öğeler" dilin zenginliğini ve kültürel değerlerle de harmanlanması okuyucuyu farklı bir kültürlerle tanıştırmıştır.

Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" romanının, Türk dilinden Gürcü diline çevirisinde tespit edilen "ahlaki değerleri ifade eden sözcüksel öğeler" kültürel farklılıklara rağmen çeviri romana uygun şekilde kelimeler kullanılarak yapılmıştır. Gürcü dilinin dünyanın en eski dillerinden birisi olmasının etkisinin yanı sıra bu dilin kelime dağarcığının da büyüklüğünü gözler önüne sermesi bakımından ayrıca önemlidir. Bu durum, hem çevirmenin Türk diline ne kadar hâkim olduğunun hem de kendi anadilinin değerlerinden çıkmadan kelimelerin ve düşüncelerin aslına uygun olarak çevrildiği görülür. Gürcü okuyucusu bu romanı okuduğunda Türkiye'de sosyal statüleri arasında kalarak aşk yaşamaya başlayan Kemal ile Füsün'un hikayesine tanık olacaktır ve Türkiye'yi daha da yakından tanıma fırsatını yakalayacaktır.

KAYNAKÇA

Ahıvlediani, Ekaterine (2012), *Uman'koebis Muzeumi*. Tbilisi: Diogene Gamomtsemloba.

Arısoy, İbrahim (2010). *Gürcüce-Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Çağrıci, Mustafa (1989). "Ahlâk". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 2. Cilt. ss.1-9.

Çelik, Feyzi (2014). "Orhan Pamuk'un Masumiyet Müzesi Romanında Doğu-Batı Farklılığının Yerel Ayağı Olarak Türkiye'den Manzaralar". *Sosyolojca Dergisi*. Sayı:8. ss. 211-224.

Şvantalıani, Elida (2010). *Kartul-turkuli leksikoni / Gürcüce- Türkçe Sözlük*. Tbilisi.

Pamuk, Orhan (2020), *Masumiyet Müzesi*. 29. Baskı. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Şavelidze, İrma (2013). Pamukomania. <http://arilimag.ge>. (31.10.2021)

www.orhanpamuk.net